

TRISTAN en ISOLDE

jibbe willems en de makers voor de makers maart 2021

personages (allen m/v/x) – noot van de bewerker: het sprookje eeuwenoud is nogal heteronormatief – ook in de tekst van deze bewerking wordt gesproken van ‘hij’ en ‘zij’ – laten we daar iets tegenover zetten – de personages zijn stemmen die vormgegeven worden door acteurs – er zijn verschillende manieren om onderscheid te maken tussen de stemmen – gender is daar één van, maar niet per se de meest interessante wat mij betreft – daarmee bedoel ik: alle rollen zijn fluïde en kunnen door m / v / x gespeeld worden – alle rollen zijn ook meerstemmig en kunnen dus tégelijk door m / v / x gespeeld worden – uiteindelijk zal de vertelling zijn werk doen – verbeelding is interessanter dan (vermeend / beperkt) realisme – iedereen zoekt liefde – iedereen maakt fouten – iedereen is mens – we doen maar wat – dus iedereen is tristan – iedereen is isolde – iedereen is mark – iedereen is verteller –

TRISTANS (m / v / x)

ISOLDES (m / v / x)

MARKS (m / v / x)

VERTELLERS (m / v / x)

SPROOKJE

het is nacht

water klotst tegen de boeg

we schommelen

ik moet plassen

ik moet kotsen

ik moet frisse lucht

ik moet een peuk

we komen nauwelijks vooruit

de wind aait het zeil

is dit een droom

slaap ik dan?

dit is geen droom

dit is een sprookje

oh?

met happy end en alles?

nee

dit sprookje loopt niet goed af

sprookjes lopen altijd goed af

dan is dit geen sprookje

ik heb liever een happy end en alles

pech

dit is een sprookje

en dit sprookje loopt niet goed af

lekker dan

ik vind dat wel realistisch

hoezo

nou, niet alles is Disney

niet alles is eind goed al goed

niet alles is leuk gezellig fijn happyhappyoyo

lang en gelukkig is eigenlijk dikke bullshit

soms gaat er iemand dood

gaat er iemand dood?

iedereen gaat dood

aan het eind van dit sprookje gaat iedereen dood

iedereen?

de hoofdpersonen wel

Tristan en Isolde

ze hebben hun lot overwonnen

elkaar in de liefde gevonden

en dan gaan ze dood

lekker dan

dat is wel romantisch

wat heb je nou aan romantiek

als je eraan dood gaat

zijn ze in ieder geval wel met elkaar naar bed gegaan?

nou zeg

wat maakt dat nou uit?

dan was het misschien de moeite

zou jij willen sterven voor seks?

NACHT

het is nacht

zeemeeuwen krijsen om vis om brood om liefde

om liefde? zeemeeuwen?

de geur van de zee

zilt

hangt over het dek

en nog een andere geur

van een land dat ze niet kent

nieuwe kruiden bloemen planten

een andere grond

dit is haar lucht niet meer

ze is ver van huis

wie?

Isolde

Isolde ligt wakker

ik lig in mijn kooi

in het donker te staren

de leegte

waar ik in zou willen verdwijnen

ik zou ook niet kunnen slapen

met de dood in zicht

daar weet ze nog niks van

de dood heeft hier nog niks mee te maken

Isolde voelt zich vreemd

alleen

leeg

zeeziek?

nee meer

alsof ik

met dunne potloodlijnen

bij elkaar ben getekend

niet één geheel maar woest gekrast

soms doorgehaald

en iets te makkelijk uit te gummen

ze kan niet slapen omdat ze gaat trouwen

leuk!

mwa

niet leuk?

nee

waarom trouw je dan?

soms zijn er andere redenen om te trouwen dan liefde

ben je zwanger?

nee!

ik vraag het maar

je hoeft toch niet te trouwen als je zwanger bent

wel toen

vroeger

en in sprookjes

waarom trouw je als het niet om liefde is

ik ga niet trouwen

plichtsbesef?

ik ga niet trouwen

traditie?

of gewoon, omdat het een sprookje is
en omdat in sprookjes prinsessen soms moeten trouwen
en dan ga je niet nadenken over een psychologisch waarom
of wat dan ook maar dat accepteer je dan gewoon als gegeven

als gegeven?

niet echt herkenbaar vind ik

zijn drie biggetjes dan herkenbaar?

zeven geitjes?

rode schoentjes?

gouden haartjes?

ik heb rode schoentjes

ik heb gouden haartjes

het punt is: Isolde moet trouwen

ik ga niet trouwen

ze zit op het schip dat haar naar haar verloofde brengt

Mark

koning Mark

het is nacht
ze is wakker
ze is verdrietig

niet

niet?

ik ben woedend

ja zou ik ook zijn als ik gedwongen ben te trouwen

niet daarom

nee?

helemaal niet

nee – dat accepteert ze als gegeven

soms moet je dingen doen
omdat je nu eenmaal een sprookjesprinses bent

raar

dat is het niet

ze heeft zelf 'ja' gezegd

nou en?

en als een meisje ja zegt...

...kan ze van gedachten veranderen

serieus?

iedereen mag altijd van gedachten veranderen

ja is ja

tot het nee is

ja nou ja

ik ben niet van gedachten veranderd

dus je gaat gewoon trouwen

IK GA NIET TROUWEN!

LAAT DIT SCHIP

MET ALLEN ZIELEN HIER AANWEZIG

DOOR DE DIEPTE OPGEVRETEN WORDEN

LAAT WOEDENDE STORMEN ONS GRIJPEN

SLA HET HOUT KAPOT TOT SPLINTERS

HOUT BOTTEN SCHEDELS

VERZWELG ONS

ben je nou boos?

waarom ben je nou zo boos?

jeetje

Tristan

Tristan

klootzak

klootzak

moordenaar

moordenaar?

ik zou al trouwen

maar hij is dood

vermoord

door Tristan?

door Tristan

oei

Tristen die mijn verloofde heeft vermoord

Tristan op dit schip

Tristan die mij overzee brengt

die mij als trofee naar Koning Mark brengt

om met hem te trouwen

dat is nogal intens ja

wat ben ik?

niks meer dan een lijf?

dat je naar believen de wereld over kan zeilen?

om maar uit te huwelijken?

dus?

nee

ik ga niet trouwen

wat doe je hier dan

wat kan ik doen

in mij gaapt niks dan zwart gat

in mij slaat een dodentrom

in mij klopt een leegte

ik ben al dood

dus sterven kan niet meer

het enige dat mij nog te doen staat

is wraak

wraak

en dan de dood

haal Tristan

breng hem bij me

wij zullen proosten op het leven

na vannacht kloppen er twee harten minder op deze vreselijke aarde

NACHT (II)

het is nacht
vissen springen spatten water op
we schommelen
dit gaat helemaal niet goed
Tristan
kotst zijn avondeten uit
nee
heftig
triest
**van deze ziekte
is geen genezen mogelijk**
maar ook
ik lig op het dek
naar de sterren te staren
kou bijt in mijn vlees
maar ik heb het heet
ik word woest
ik word gek
het is niet te verklaren
ik moet haar vergeten
of ik ben er geweest
Isolde
oh
Tristan staat op
wankelt
en kotst over de rand
vissen komen knabbelen aan de etensresten
Isolde koningsdochter

water klotst tegen de boeg
druppels glimmen als munten in het maanlicht
het zeil klappert in de wind
niet gewend aan het water
wankelt op de golven
ben je ziek
ja
soort van
intens
supertriest
ja ik weet niet
wat?
symptomen?
ja dat is koorts
voedselvergiftiging misschien?
haar?
de aanstaande bruid van de koning
half verteerde brokken brood spatten in het water
gadverdamme
Isolde verloofde van de koning
koning Mark

heeft Tristan
zijn trouwste en moedigste ridder
opdracht gegeven Isolde te halen

Isolde zijn bruid

door haar te trouwen
verbinden zij hun twee landen
in vrede en voorspoed

dit is een politiek huwelijk

landsbelang boven eigenbelang

sommige dingen zijn groter dan jezelf
sommige dingen zijn groter dan een mens

niemand vertrouwt hij meer om deze taak uit te voeren

dan Tristan

iedereen die zijn missie in de weg staat
zal dit bekopen met de dood

Tristan wankelt
en kotst nog een keer over de rand

gal spat in het water

de vissen verwachten brood
schieten weg
wanneer ze zijn gal proeven

gavder

wat is er nou?

Isolde

ja wat is met haar?

niks!

niks?

helemaal niks laat maar

dit klinkt niet als niks

dit klinkt als

niet zeggen

hij voelt zich schuldig

schuldig?

is dat het?

waarom schuldig?

hij heeft haar verloofde vermoord

gedood

gedood?

ja dat is wel iets genuanceerder

genuanceerde moord

het was meer een soort van belastingkwestie

pay now or you sleep with the fiscus

zoiets

hij was mijn koning geld schuldig

hij wilde niet betalen

hij viel mij als eerste aan

het was eigenlijk zelfverdediging

ik wil er ook niet per se heel diep op ingaan

oorzaak

gevolg

consequenties

repercussies

ja dat vat het wel samen
en het is ook al superlang geleden
maar je hebt haar verloofde vermoord
per ongeluk!
ik wist ook niet dat het haar verloofde was
als ie nou gewoon had betaald
denk je dat zij het je vergeven heeft?
misschien is ze het vergeten?
denk je
vast niet
voel je je daarom zo raar
schuldgevoel
schaamte
gewetensnood
nee
ja
ook
misschien
maar
meer
nee
laat maar
shit
verliefd
verliefd?
nee dat heb ik niet gezegd
dat meen je niet!
shitshitshit
verliefd op de bruid van de koning
verliefd op de vrouw van wie je de verloofde hebt vermoord
verliefd op Isolde
ik heb niks gezegd
vergeet haar
ja
ze is niet voor jou
nee
ze zal je nooit vergeven
nee
ja!
je beste vriend...
ik kan niet slapen
elke gedachte begint
en eindigt bij haar
grijpt me bij de keel
schudt me wakker
ik denk in cirkels
en kom er niet uit
in de nacht ben ik mijn grootste vijand
dit donker weegt zwaar
verplettert me

angst maakt alles grijs
ja dat is niet zo mooi
nee vreselijk vermoeiend...
terwijl de liefde...
oh de liefde
de liefde!
een sprookje
warmte
een droom
nee man het is een nachtmerrie
ik ga dood
ik wil niet dood
maak me maar dood
alles is voorbij...
ik moet me verstoppen
haar niet zien
zodra we aan land zijn komt alles goed
ik moet haar uit de weg gaan
dan komt alles goed

BEVEL

Isolde vraagt om je

Tristan...

nee!

ja!

nee?

het komt nu niet zo goed uit

we zijn er bijna

ik moet zorgen eh

dat alles eh

hier goed gaat

het schemert nog

de stroming is hier verraderlijk

ik moet zorgen dat we de goede kant op varen

straks mist ze haar bruiloft!

en dat willen we niet

dat willen we niet

nee!

precies!

dus!

Tristan kom

Tristan

ja?

Isolde beveelt je komst

ah

weiger je haar bevel?

een verzoek van de verloofde van je koning?

natuurlijk niet

nooit

ik zou niet durven

welk bevel dan ook van haar

ik volg het op – zonder seconde twijfel

ik ben haar trouw zo trouw

als ik mijn land en koning ben

dus je komt?

Tristan kom hier

nou

eh

ik kan haar ook vanaf hier trouw zijn

zoals ik mijn koning ook trouw ben vanaf hier

op veilige afstand

dit klinkt als dienstweigering

ik ben ziek

zeg haar dat ik ziek ben

Tristan kom hier...

ben je ziek?

ja

vreselijk ziek

kijk maar

helemaal bleek

ingevallen ogen

gele tong

heel ziek

je ziet er niet ziek uit Tristan

oh nou ik ben het anders wel

waarom kijk je me niet aan?

dat is het niet

ik inspecteer het dek

is belangrijk

ik heb het druk

kijk me aan

kijk dan

schaam je je?

waarvoor?

durf je me niet aan te kijken?

ik mag het niet

dat brengt ongeluk

ongeluk voor wie?

voor...

voor...

voor mij

kijk me aan!

PROOST

ze kijken elkaar aan

Tristan

Isolde

en even is het

de wind houdt haar adem in

zeilen hangen slap

water wacht schuimbekopt zonder te breken in haar golf

de zon die over de rand van de aarde piept

nu de nacht plaats moet maken voor de dag

straalt twee stralen maar – een voor Tristan

eentje voor Isolde

de zon verlicht

wat de nacht verborg

superromantisch allemaal

jij hebt mijn verloofde vermoord

dan breekt het moment

water valt weer in haar stroom

wind bolt de zeilen weer

de zon trekt haar kop

weer achter de horizon

jij hebt mijn verloofde vermoord

gedood

ja

dat klopt

het spijt me

mij ook

zij zwaait

een bediende rent op hen af

een beker in haar hand

een kroes met drank

ze schenkt de beker vol

we moeten vrede sluiten

ja?

ik word de vrouw van jouw koning

jij bent mijn koningin

wat?

wordt! wordt!

jij wordt mijn koningin

we mogen het verleden niet tussen ons in laten branden

we moeten de vlammen blussen

we drinken op de vrede

wij drinken om te verzoenen

ik wil niet trouwen...

niet?

...met haat in mijn hart

oh ja nee natuurlijk

proost met mij

op de vrede

proost

proost

op de vrede

op de vrede

ogen aan elkaar geklonken

blikken in elkaar geboord

heft hij het glas

hij drinkt

de bittere wijn

een matroos roept

land in zicht!

daar in de verte

het zal niet lang meer duren

koning Mark staat ons al op te wachten!

Tristan en Isolde
horen niks
staren in elkaars ogen
en Tristan drinkt
de bittere wijn

geef mij nu een slok

de giftige wijn

gif!

wat!

meegenomen op reis

waarom?

waarom neemt iemand gif mee op reis?

eh

lenzenvloeistof, ja, kan ik me voorstellen

zo'n minutube tandpasta

de anticonceptiepil, die wil je niet vergeten

maar gif

ze gaat niet naar Chersonissos

dit is geen strandvakantie

ze gaat trouwen

je neemt toch ook geen gif mee naar je bruiloft

something old
something new
something borrowed
something gif

geef mij de beker

nee

wij moeten samen drinken

nee

op de vrede

ik drink de beker leeg

het is gif!

dat weet ik

het is niet erg

met liefde drink ik tot de laatste druppel

als dit de haat weghaalt uit je hart

dan gun ik je een borst

vol licht en liefde

je zal sterven

ik ben niet bang meer voor de dood

liever sterf ik dan te leven zonder jou ooit te bezitten

ik ben niemands bezit

nooit

geef mij die beker

laat mij drinken

nee

geef die beker hier

mijn leven stierf

toen jij mijn liefde doodde

wraak was mijn laatste wens

nu wens ik niks meer

dan één laatste adem

als ik één wens mag hebben

dan is het dat jij leeft

ik gun jou geen laatste wens

Isolde grijpt de beker

Tristan klemt er zijn vingers rond

maar zijn krachten nemen af

ik smeeek je

leef

nee

ze pakt de beker af

halfvol nog

het gif klotst op de bodem

en voor de twijfel toeslaat

of het lot in kan grijpen

leegt zij de beker

in twee grote slokken

proost

op eindelijk vrede

WARMTE

Isolde spreidt haar armen
verwelkomt de dood

*wat in mij stroomt is koud en traag
zo vastberaden als het zwaard
het drijft mij tot mijn laatste daad;
wraak met voorbedachten rade*

Tristan voelt zijn borstkas openklappen van verdriet
het kolkte en golft van binnen

het brandt

ik heb het warm
het zal de hel zijn die je komt halen

**als dit de hel is
ben jij dan al mijn duivels?**

al je duivels en nog eentje meer

**als dit mijn laatste adem is
mag ik jou daarmee dan vragen
om een laatste kus?**

onze laatste adem

ja

de dood zal spoedig komen
jouw zachte adem

adem uit

*uit je lijf gelekt
holle ogen blauwe lippen
een dode glimlach
die ik wil kussen*

ja kus mij

wacht

wat?

nooit!

ik mep je holle grijns van je gezicht

**het voelt als strelen
wanneer je vingers
over mijn wangen glijden**

geen genade

is dit sterven?

wraak

als dit sterven is
met voorbedachten rade

laat me dan elke dag maar sterven

*ik kan niet wachten tot je verslapt
de grond op klapt
en daar ligt*

hulpeloos

reddeloos

radeloos

verloren

ja

dat ben ik al

en ik naast jou

ja
ga liggen

heel dichtbij

kom hier
heel dichtbij

hijg
mijn laatste adem in je mond hijg

ja
twee bijna doden

verstrengeld in wraak

verstrengeld

ja
en dat ik dan

mijn armen om je heen sla

ja
onze adem warm snel

handen zoeken

over mijn lijf

over mijn lijf

liggen op mijn billen

ik leg mijn handen op je -

ho!

dood!

waarom dwalen mijn gedachten verdwalen mijn gedachten naar jou mijn nagels die je
waarom dwalen mijn gedachten verdwalen mijn gedachten dit is geen sterven maar twee
spieren volgen in je spieren knijpen je vlees in mijn vuisten jouw warmte op mijn huid zijn zweet op
keer beter leven je vuisten grijpen mijn vlees ik hou mijn adem in jouw warmte op mijn huid jouw
mijn lippen jouw zout in mijn mond jouw mijn wij
zweet op mijn lippen jouw zout in mijn mond

stop

nee

stop

ik stop

ga door

ja

ja!

wat?

denk na

met je hoofd

wat is hier aan de hand

geen gifdrank dit
geen schedel met gekruiste botten
geen rocheldood in tien seconden

wij gaan niet dood

oh Tristan

oh Isolde

heel mijn lichaam bonst

ik gloei

mijn bloed gonst

stroomt als hete lava door mij heen

mijn vlees bloost overal

het mijne ook

dit is rampzalig

dit is vreselijk

VERRAAD

Tristan

trouw aan zijn koning

trouw aan zijn vriend

trouw aan zijn missie

het lukt hem niet

zijn handen van Isolde af te houden

Isolde

ze proeft de resten van haar wraak

nog achter op haar tong

het lukt haar niet

haar handen van Tristan af te houden

hij weet niet welke geheimzinnige kracht

zijn trouw breekt

en zij niet waarom ze

naar de man verlangt

die ze zou moeten haten

het lukt ze niet de betovering te breken

vingers verstrengelen in elkaar

in huid

in haar

tongen vechten zich monden uit

tanden bijten lippen vast

spuug glinstert in mondhoeken

vuisten knijpen vlees vast

ledematen schuren drukken persen hijgen snuiven grommen

ze horen de matrozen niet die buiten schreeuwen

land in zicht!

kijk daar de kust!

wij zijn er bijna!

koning Mark staat ons al op te wachten!

doof voor de wereld duwen ze hun lichamen zo stevig tegen elkaar

alsof ze hopen dat hun vlees één lijf kan worden

LAND IN ZICHT!

ho wacht even

hoe kan dit nou?

ze heeft de verkeerde drank gepakt

dit is de liefdesdrank

de liefdesdrank?

jawel

ze moet in de haast

in de blinde wraak

naast het gif hebben gegrepen

en de drank hebben gepakt die haar moeder heeft gebrouwen voor de huwelijksnacht

om met Mark te delen

zodat het huwelijk zeker een goede start zou hebben

nou

dat is mislukt

een erg goede start van een huwelijk is het niet

wanneer de bruid met een ander ligt te vozen

ja sorry ik vind dit dus echt slap

slap?
een liefdesdrank
ja?
zo ken ik er ook nog wel een
een biertje is een liefdesdrank een blue curaçao een te zoete witte wijn alle drank is liefdesdrank
remmen los consequenties weg en de volgende ochtend een kater en een soa
zo jij bent romantisch
realistisch
en dan de drank de schuld geven
ik kon er niks aan doen!
het overkwam me!
het is buiten mijn schuld!
slap laf neem je verantwoordelijkheid
zeg gewoon 'ik heb je vriendin geketst'
of 'ik ben met je beste vriend naar bed geweest'
want zo is het toch
ik wilde het
ik deed het
ik own het
en accepteer dan de consequenties
of doe het niet
toon ballen of kracht
niet dit slappe gezak
laf
prima dan is het niet de drank
dan is het noodlot
hartstocht
bittere vreugd
eindeloze angst
ze zijn besmet
besmet met liefde
nu liggen ze daar
nat van het zweet
hijgend
ze zuigen alle zuurstof uit de zeelucht
blozen
wat gebeurt er?
ik scheur je kleren van je lijf
dat kan niet
het gebeurt toch
nee!
Tristan staat op
slaat zichzelf in het gezicht
haalt diep adem
jij gaat met Mark trouwen
mijn vriend
mijn koning
je hebt gelijk
dat heb ik beloofd
maar
ik wil met jou
ik met jou

maar

het mag niet

het kan niet

ik wil het

dan houdt t Tristan het niet meer vol

ze trekken aan elkaars kleren

grijpen klauwen knijpen kussen

horen het geroep van buiten niet

trossen die op de kade worden geworpen

trompetten voor de koning

het gebries van paarden

hoeven die op de stenen schrapen

we zijn er!

koning Mark wacht op zijn bruid

niet nog niet

stop

koning Mark wacht ongeduldig op zijn bruid

nee

ik wou dat ik in dit moment kon stollen

Tristan! Waar ben je?

ik kom eraan!

nog één kus

een laatste kus

en dan begint het leven in het donker

AANKOMST

op de kade staat de erewacht
en koning Mark hoog in het zadel
opgewonden om Tristan te zien
zijn bruid bedoel je
oh ja
tuurlijk
opgewonden om zijn bruid te zien
maar ook een beetje bang

Tristan doet zijn knopen dicht
Isolde fatsoeneert haar haar
ze kunnen de blos op hun wangen niet verbergen
schaamte hitte opwinding
Mark bloost ook
spanning hangt in de lucht
we moeten niet tegelijk naar buiten gaan
Tristan komt het dek op
het licht fel in zijn ogen verblindt hem
Mark stijgt af
Tristan, vriend, gaat het?
Tristan wankelt
het gaat
het is die deining
bijna valt Tristan
mijn benen zijn gemaakt voor vaste grond
Mark vangt hem op
Isolde komt eraan
ah
ja
Mark kijkt naar het schip
mijn bruid
jouw bruid!?
wil Tristan schreeuwen
mijn liefde!
even twijfelt hij
wil hij zijn liefde uitschreeuwen
maar hij weet
zodra hij zijn hart laat kennen
verbrokkelt zijn wereld
zodra hij zijn liefde noemt
zal hij haar nooit meer zien
hier ben ik
Mark valt stil
hij kijkt naar Isolde
zijn wangen worden rood
hij laat Tristan los
hij stamelt
wat leuk dat je er bent
ja
ja

heb je een goede reis gehad

ja prima beetje moe

je ziet er niet moe uit

je gloeit

ja!

wil ze roepen

ik gloei!

ik ben ziek!

ziek van liefde!

maar ze weet
als ze haar verlangens uitschreeuwt
dan zullen anderen die voor haar blussen
wanneer zij Tristans naam uitschreeuwt
dan zal ze hem nooit meer zien
om haar hart dicht bij het zijne te houden
moet ze trouwen met koning Mark

Tristan

ja? wat? ik heb niks gedaan

ik ben blij dat je er weer bent

ik heb je gemist

hij moest eens weten

Tristan gloeit

hij voelt het verraad aan zijn vriend in zijn hart

hij voelt het verlangen naar Isolde in zijn maag

kom

zegt Mark

we gaan naar huis

BRUILOFT

de bruiloft is mooi

taart rijst duiven
al die dingen
champagne
muziek
Isolde zwijgt
kan niet spreken
haar keel is dicht gesnoerd
alleen wanneer haar gevraagd wordt
'neemt u Mark tot uw wettige echtgenoot'
perst ze er een schor 'ja' uit
ja
zegt Isolde
ja
zegt Mark
nee
zwijgt Tristan
Mark vindt de stilte het niet vreemd
het is ook wat om naar een vreemd land te reizen
te trouwen met een vreemde
Mark is geduldig
lief
het is een goed mens
was Tristan er niet geweest
dan had Isolde gelukkig kunnen worden
tevreden in ieder geval
niet verscheurd
Mark verdient het in ieder geval niet
dat zijn beste vriend achter zijn rug om
met zijn bruid naar bed gaat
dat doe je gewoon niet
nou echte vrienden gunnen elkaar liefde
als Mark een echte vriend is gunt hij Tristan Isolde
of als Tristan een echte vriend is gunt hij Mark Isolde
of als het echte vrienden zijn kunnen ze Isolde misschien delen
ja
echte vrienden delen anders
zeg hallo ho eens even heeft Isolde hier ook nog wat in te zeggen?
nee
nee?
hallo!
ze heeft beloofd met Mark te trouwen
moet je dan trouwen met de een
als je verliefd bent op de ander?
daar krijg je scheidingen van
nee scheidingen krijg je als je bij de eerste de beste verleiding uit elkaar gaat
als je de ballen niet hebt bij je keuze te blijven
je moet het eerst met elkaar uitvechten voor je er een ander in betreft
misschien dat je dan toch bij elkaar blijft
misschien dat mijn ouders dan nog bij elkaar waren

maar misschien waren ze dan wel doodongelukkig
kan je beter samen ongelukkig zijn
of alleen met een kans op geluk?
of ze waren samen weer gelukkig geworden
soms moet je doorbikkelen
ja
en soms moet je voor jezelf gaan en niet voor de ander
egoïstisch
misschien
maar gaat het geluk van jezelf niet voor het ongeluk van anderen?
nee tuurlijk laat de ander maar alleen
met de kinderen erbij
volg je hart
want dat is het belangrijkste, toch?
wat maken die anderen uit
ik vind als je kinderen neemt dan gaan je beslissingen niet alleen maar om je eigen geluk meer
Isolde heeft geen kind
Isolde is wel vreemdgegaan
nou er is nauwelijks iets gebeurd
ze hebben gezoend!
stelt niks voor
noem dat maar niks
ja nou ja ze zijn niet met elkaar naar bed geweest
dus dan telt het nog niet echt
ze zijn wel verliefd hè
ach
verliefd is niks?
verliefd daar kan je overheen komen
ze zijn niet zomaar verliefd hè
ze hebben die toverdrank gedronken
hou toch op over die toverdrank!
slappe smoes
hoe dan ook
Mark en Isolde geven elkaar het ja-woord
ze zijn getrouwd
Tristan blust zijn verdriet met drank
met toverdrank?
met wat er maar geschonken wordt
hij kan al snel weinig begrijpelijks meer zeggen
wat handig is
hij zou zijn hart verraden hebben als zijn tong niet zo wiebel was geweest
zijn speech is emotioneel
maar onverstaanbaar
alleen het 'proost!' op het eind kwam er enigszins ongeschonden uit
proost!
Mark ziet de tranen in Tristans ogen
PROOST!
en verwacht ze met ontroering
Mark houdt van zijn vriend
ik hou ook van jou man
Mark ziet de tranen in Isoldes ogen
en verwacht ze met spanning

Mark wrijft de tranen uit zijn eigen ogen

ik hou van Isolde

zegt Mark tegen zichzelf

ik zal van haar gaan houden

bezweert Mark

op deze avond

mijn huwelijksavond

ben ik de gelukkigste mens ter wereld

Mark weet niet of hij zichzelf gelooft

hij kijkt naar Tristan

en weet wie hij het liefst in zijn armen zou sluiten op zijn huwelijksnacht

wie hij het liefst zijn bruidsbed in zou sleuren

maar een koning is gekroond en gekooid

en zijn verlangens verdampen in het grotere belang

dus niet in deze wereld

dus niet in deze tijd

niet in dit sprookje

dit is geen sprookje

proost

proost

zij proosten

en verzwijgen hun hart

GEVAAR

de ridders van de koning kijken toe
trouwe vazallen
harde mannen
kleine mannen ook
klein in hun kennis van de wereld
met een hart zo groot als een rozijn
en ietsje droger nog
jaloers zijn ze wel
deze mannen
jaloers op Tristan
jaloers op zijn vriendschap met de koning
jaloers op de koning
ze bekijken Isolde met een kloppend kruis
hart
nou ja
zelf zouden zij ook graag met Isolde...
die geile slet
hé!
dat zeg je niet!
dat zeg ik niet dat denken die mannen
maar Isolde kijkt niet naar hen
Isolde kijkt ook niet naar de koning
Isolde kijkt naar Tristan
en Tristan kijkt naar
het is een beetje moeilijk te onderscheiden naar wie Tristan kijkt
hij is scheel van de drank
maar het lijkt erop dat hij met minstens één oog naar Isolde kijkt
de mannen zijn niet blind
broeit hier verraad?
ziet de koning het ook?
ze zien hem naar Tristan staren
wat is dat in zijn ogen
woede
razernij
gif
nee
niks van dat al
verdriet vooral
en een beetje angst
zenuwen ook
voor de huwelijksnacht
de koning zwijgt
dat zegt de koning niet
en zijn mannen kijken
zien de koning zijn bruid wegleiden
naar bed
naar de huwelijksnacht
de mannen brullen
Tristan zwijgt

HUWELIJKSNACHT

je gloeit nog steeds
ik heb het warm ja
ik was bang dat je –
wat?
nee laat maar

je mag wel naar me kijken
het is allemaal nog een beetje –

had jij geen hoe heet dat dinget drankje bij je
ik?
ja had je moeder je geen ja nou ja je weet wel dinget meegegeven
wat bedoel je?
een toverdrank toch liefdesdrank ik bedoel nou ja dat bedoel ik
heb je dat nodig?
wat nee ik nee het is meer ik dacht nou zodat jij eh en ik eh zodat we eh
ik heb geen toverdrank nodig
nee natuurlijk niet ik ook niet ik nee
ik zou liever gewoon...
dat het vanzelf bedoel je
ja
ja dat is wel eerlijker of
echter of
ja
ja

zullen we dan...
oh...

ik bedoel het is wel de huwelijksnacht toch dus dan
ja dan natuurlijk ja dan moeten we
ja
ja

nou ja het moet niet natuurlijk
niet?
nee ik wil niks tegen je zin
dat is aardig van je
dus we hoeven niet eh als je niet wil bedoel ik
wil jij niet?
ik ja natuurlijk wil ik wel ik maar als jij nu niet dan

dat is lief van je

we hebben de tijd
ja
misschien moeten we elkaar eerst beter leren kennen
ja
ja

TWIJFEL I

Mark verlaat het bruidsbed

zijn keel is droog

hij is opgelucht en hij is verdrietig

hij glimlacht naar Isolde

Isolde glimlacht terug

Mark schuifelt op zijn sokken naar de deur

hij gaat de koude gang op

hij rilt in zijn hemd

hij wil met Tristan praten

maar hij durft niet

hij wil delen wat als een zwarte raaf in zijn borstkas fladdert

maar hij durft niet

hij gaat naar buiten

frisse lucht

hij moet nadenken

hij wil niet nadenken

TWIJFEL II

Mark opent de deur
een tochtvlaag glijdt de kamer in
en hij is weg
Isolde laat haar glimlach van haar gezicht glijden
ze twijfelt
ze staat op gaat weer liggen
staat op ijsbeert door de kamer
doet de deur open dicht open dicht
ze wil naar Tristan
al weet ze dat dat geen toekomst heeft
misschien moet ze Mark een kans geven
het is geen kwaai
geen lelijke ook
als Tristan er niet was geweest
dan had ze van Mark kunnen houden
misschien heeft ze gewoon tijd nodig
misschien hoeft ze niet te kiezen
meen je dat?
waarom niet
waarom zou je niet van twee mannen mogen houden
omdat dat verwarrend is
als alles wat verwarrend is in het leven verboden wordt
moet je het leven zelf verbieden
wat zou Tristan daarvan vinden?
of Mark?
mag Isolde toch eerst even voor zichzelf bepalen?
Mark zou kapotgaan van jaloezie
maar niet vanwege Isolde
hij is op het dak gaan staan
en schreeuwt tegen de wind in
de naam die op zijn lippen ligt
wat schreeuwt hij?
TRISTAN!
niemand hoort hem
Isolde gaat de kamer uit
op zoek naar Tristan
TRISTAN!
ze kan zichzelf niet tegenhouden
haar hart is een beest
en dat beest gaat haar eigen gang

DE DUIVELS

Tristan hoort zijn naam in de wind
het is een wanhopige schreeuw
als van een dier
komen de duivels hem halen?
waarom zouden ze
hij bevindt zich al in de hel
hij heeft gefaald als man als mens als vriend als geliefde
zijn hoofd kolkt van de alcohol
zijn bloed kookt van liefde woede verdriet geilheid angst
hij gromt gnuift huilt hijgt
de wereld een waas door zout water
hij hoort de deur kraken
in de schaduw verschijnt een witte vlek
hij ruikt haar voor hij haar ziet
hij grijpt haar vast voor zij zijn naam fluistert
ze grijpen elkaar vast alsof ze elkaar kapot willen knijpen
Tristan

Isolde

STOPPEN

ok nu kunnen ze nog stoppen

ja vast

buiten pakt de storm zich samen

wind raast over het land

grijpt bomen bij de kruin ontwortelt eeuwenoude eiken

bliksems slaan in kerken in

hagel groot als vuisten geselt de akkers

TRISTAN!

Mark wakkert de wind aan met zijn ellende

TRISTAN!

in de donderklappen schreeuwt Isolde zijn naam

ze klauwen naar elkaars kleren

scheuren stof aan flarden

staan naakt tegenover elkaar

bloed klopt lijven rood alles warm

maar... er is technisch gezien nog niets gebeurd

ze zouden zichzelf nog tegen kunnen houden

verstandig zijn

verstandig?

terwijl het bloed door hun aderen jaagt

hun adem hijgen wordt

de wereld buiten hun lijven niet lijkt te bestaan

de storm in de wereld

nog harder in hun hoofden woedt

ze kunnen nog stoppen ja

zoals de vulkaan halverwege de uitbarsting

haar lava terug kan slikken

diep de aarde in

zoals een vloedgolf op haar hoogste punt

de zee terug dwingt de diepte in

zoals een meteor

brandend in de dampkring

zijn koers nog bij kan stellen

jajajajaja

stoppen is nu enkel nog een theoretische mogelijkheid

maar in werkelijkheid

zijn hun lichamen niet van elkaar te onderscheiden

gaan zij twee op in elkaar

versmelt hun vlees tot enkel beest

LOTSBESTEMMING

Mark op het dak roept de storm hem te grijpen
schreeuwt naar de bliksem
ontbloot zijn borst voor de hagelstenen
maar geen god geen lot geen weersomstandigheid wil hem uit dit leven rukken
niet langer wil hij doen wat er van hem verwacht wordt
niet langer bang voor wat iemand van hem denkt
niet langer laf door zijn eigen verlangens

TRISTAN!

schreeuwt hij
klaar zijn noodlot bij de hoorns te grijpen
en zijn hart voor eeuwig te winnen of te verliezen
maar nooit meer dat laffe wachten en verlangen in de leegte
hij stormt het dak af
doorweekt tot op het bot
maar klaarwakker
meer vastberaden dan ooit
hij rent zijn kasteel door
zijn hart op zijn tong
de waanzin van het hemelvuur brandt in zijn ogen
nu of nooit
zijn mannen schrikken wakker in hun klamme kamers
uit geile dromen van macht en geweld
zij horen hun heer gillend door de gangen razen
verdwaasd en slaapdronken
eerst denken ze
dat dit de geluiden van het bruidsbed zijn
ze horen Isolde immers ook schreeuwen
maar behalve lustopwekkend
en jaloersmakend
zijn dit ook verontrustende geluiden
hier is iets niet helemaal in orde

BETRAPT

wat ziet Mark als hij de deur openzwaait?
zijn bruid in de armen van zijn hart
zijn hart in de armen van zijn bruid
twee vlammen die elkaar verteren

Tristan?

hij hoort hem niet
Isolde?
zij ziet hem niet
een klauw knijpt Marks maag samen
zuur rispt op in zijn keel
hij moet kotsen huilen schreeuwen alles tegelijk

Tristan en Isolde klauwen naar elkaar

krabben elkaar open
scheuren elkaars vlees in stukken
vreten elkaar op
verdwijnen in elkaar
oh kon dat maar
Mark schreeuwt
en in zijn schreeuw
schreeuwt Tristan

en in zijn schreeuw
schreeuwt Isolde
drie kreten
van lust van pijn van geil van verdriet van angst van geluk van alles alles allesverterende jaloezie
ze schreeuwen de nacht aan stukken
ze brullen goden en demonen wakker
en in de stilte na de schreeuw
de laatste stilte voor het instorten van werelden

zien ze elkaar
Mark nat van de storm ziet Tristan en Isolde als één hijgend lijf natrillen
Isolde Tristan nat van zweet
zien Mark in tranen op de drempel staan
de mannen van de koning
gewekt door het tumult
staan achter hun heer naar de vreemdgangers te kijken
dit is een stilte die verlies inluidt
een stilte als een beest vlak voor het toeslaat
een stilte waarin alle hoop wordt weggezogen

is er iemand die mij niet bedroog?

het kost Mark al zijn kracht
om zijn stem niet te laten breken
mijn trouwste vriend

Mark...

mijn trouwe bruid

Mark...

op de nacht van mijn huwelijk

wat is mijn wereld mij nog waard

wat betekent vriendschap

liefde

als alles leugen is

als achter elke rug verraad dreigt
Mark
 stil!
laat me het uitleggen
wat valt er uit te leggen
ik zie wat ik zie
 Mark
 Lieve Mark
 laat ons het uitleggen
 stil!
 de hitte van de woede warmt zijn koude hart
 verdrijft het verdriet met daadkracht
 vlamt de jaloezie steeds hoger hoger op
ik ben een ongewapend man
en jullie duwen zonder waarschuwing
een dolk diep in mijn ingewanden
 een van zijn mannen geeft Mark een zwaard in handen
 niet langer ongewapend is hij nu
 Mark houdt het zwaard recht voor zich
 de punt op Tristans hart gericht
 een tweede man geeft Mark een zetje in zijn rug
 ze zeggen niks
 de mannen
 maar ademen zwaar
 achter Mark
 'straf hen' fluistert er een
 'kras hen' fluistert een ander
 'dood hen' fluistert de derde
waarom deze hel voor mij
waarvan geen hemel redt
het spijt me
 Mark kijkt naar zijn vriend
 hij ziet dat het hem echt spijt
 maar
 dit troost hem niet
 het is of Tristans spijt iets openscheurt bij Mark
 woede maakt plaats voor een duistere leegte
het spijt mij ook
 'straf hen' fluistert er een
 kras hen' fluistert een ander
 'dood hen' fluistert de derde
nee
waarom zou ik hen de dood gunnen
als ik ze het ongeluk kan geven
waar zij mij toe hebben veroordeeld
ik verban je, Tristan
ik verban je naar het land
waar geen zonlicht schijnt
de kou in je vlees bijt
en dat geen vriendschap en geen liefde kent
 dan mij ook
 laat mij hem volgen

ban ons beiden uit je leven

jij wil hem volgen?

ja

nee

jij blijft hier

ik geef jou hetzelfde lot

te sterven in een levend lijf

hetzelfde lot ja

Mark ziet neer op Tristan

die kijkt in tranen op maar zwijgt

Mark voelt geen opluchting

maar een steeds dieper wordend verdriet

en een schaamte die al snel alles overwoekert

nee

nee?

nee

als ik niet kan leven met de liefde

dan is dat leven even duister leeg en zinloos

als de dood – alleen zal de dood mij liever zijn

omdat ik haar daar niet in mis

Tristan staat op

gun mij de liefde

of geef mij de dood

Tristan spreidt zijn armen

wil Mark omhelzen

en loopt in het zwaard dat Mark nog altijd voor zich uit houdt

de koning drijft het staal Tristans lichaam in

de punt komt uit zijn rug

Tristan duwt zichzelf de kling op

tot hij zo dicht bij Mark staat

dat hij hem vast kan pakken

vriend

fluistert hij

Isolde gilt

rent zonder na te denken achter haar geliefde aan

en laat zich door hetzelfde lemmet spietsen

tot ook zij doorboord haar armen

om Tristan en om Marke slaat

geschrokken laat hij het zwaard vallen

Tristan en Isolde glijden op de stenen vloer

bloed stront ingewanden gutsen uit hun lijven

de dood hangt zwaar in de lucht

de mannen joelen

schreeuwen hun kelen rauw

slaan Mark op zijn schouders

zien in zijn daad de enige wraak voor verraad

dit is hoe mannen heersers koningen een aanval op hun trouw weerstaan

maar Mark weet dat hij

ook zichzelf het hart doorboorde

en niets meer heeft om voor te leven

einde

EINDE

wat?

einde?

lekker sprookje zeg

ik had liever een happy end gehad

ze hebben hun lot overwonnen

elkaar in de liefde gevonden

en toen gingen ze dood

wel romantisch

wat heb je nou aan romantiek

als je eraan dood gaat

ze zijn in ieder geval wel met elkaar naar bed gegaan

en nu?

is er nog een les of een moraal of weet ik veel?

nee

geen antwoorden

het verhaal zadelt je met vragen op

mag je zelf een antwoord verzinnen

en dan nu?

einde?

bijna

ALTIJD KOMT DE MORGEN

wij halsteren ons verlangen

geven het de sporen en draven

altijd in galop

de nacht in

wij weten niet hoe wij het viervoetige beest moeten temmen

alleen dat het bit tussen zijn tanden knarst

en de teugels bloed snijden in onze handen

maar altijd komt de morgen

altijd zal het zwart wijken voor de dag

altijd zullen de feiten voor de dromen wijken

anders hoeft het niet

nu?

einde

ja?

ja

einde